

Aan de gemeenteraad

Zaaknummer

485440

Onderwerp: Strategie Klimaatadaptatie Arnhem 2020-2030

Voorstel

1. De 'Strategie Klimaatadaptatie Arnhem 2020-2030' vast te stellen.
2. Kennis te nemen van de voorlopige 'Uitvoeringsagenda Klimaatadaptatie Arnhem' met daarin de beoogde gemeentelijke inzet voor de eerstkomende jaren.

Inleiding

Als gevolg van klimaatverandering staat de leefbaarheid van onze stad onder druk en zijn er risico's voor onze veiligheid, gezondheid en economie. Om deze risico's te beperken nemen we maatregelen om verdere opwarming tegen te gaan (vanuit ons programma New Energy Made in Arnhem 2020-2030) én passen we onze leefomgeving aan op de gevolgen van het veranderende klimaat. Dat laatste noemen wij klimaatadaptatie.

Wij zijn ons in Arnhem al langer bewust van de noodzaak van klimaatadaptatie omdat de stad kwetsbaar is voor extreem weer. Als één van de eerste steden in Nederland deden we in 2009 onderzoek naar hitte-eilanden en formuleerden wij hitte-ambities in de Structuurvisie van 2012. Tijdens hittegolven blijkt keer op keer hoe warm het in de stad kan worden. Op 28 juli 2014 werden we geconfronteerd met een zware hoosbui wat ertoe leidde dat u als raad in november 2015 een aanpak vaststelde om samen met onze bewoners en instellingen de gevolgen van toekomstige buien te verminderen.

In onze eigen projecten benutten we al jaren kansen tot het nemen van maatregelen die bijdragen aan een meer klimaatbestendige en prettige leefomgeving. We zien ook dat bewoners, ondernemers en instellingen zich steeds meer bewust zijn van de bijdrage die zij op hun eigen terreinen kunnen leveren aan een klimaatbestendiger Arnhem. Die groep groeit! Maar we constateren ook dat er nog meer nodig is om te komen tot het doel dat we landelijk voor 2050 hebben afgesproken, en vastgelegd in de Deltabeslissing Ruimtelijke Adaptatie: een klimaatadaptieve en waterrobuuste inrichting.

Klimaatadaptatie is ook een kansrijke paraplu voor het verbinden met meerdere thema's (gezondheid, natuurinclusief, biodiversiteit, bomen en groen) om zo een prettige en leefbare stad en gemeente te zijn en te blijven voor onze bewoners en bezoekers.

De voorliggende 'Strategie Klimaatadaptatie Arnhem 2020-2030' beschrijft hoe wij de stad gaan voorbereiden op de gevolgen van toenemende weersextremen. Grootste prioriteit ligt daarbij op het verminderen van de effecten van hittegolven, wateroverlast door extreme regenbuien en droogte. De strategie beschrijft welke ambities we hebben voor de komende 10 jaar en hoe we die willen gaan realiseren. Ambities en strategie zijn vertaald in een groot aantal maatregelen die we de eerstkomende

jaren willen gaan nemen. Deze zijn opgenomen in de voorlopige Uitvoeringsagenda. Deze maatregelen vormen een momentopname: het zijn de maatregelen die wij als gemeente willen nemen in de eerstvolgende jaren. Voor het realiseren van veel van de genoemde ambities hebben we echter de hulp en samenwerking van onze partners in de stad hard nodig: onze bewoners, ondernemers, instellingen en medeoverheden. Met het oog hierop willen wij met onze partners een intentieovereenkomst sluiten.

Aan die intentieovereenkomst zal een volgende versie van de Uitvoeringsagenda worden toegevoegd, met daarin de maatregelen die onze partners willen gaan ondernemen en afgesproken gezamenlijke acties. Als opmaat naar deze intensievere samenwerking hebben wij een intentieverklaring opgesteld die we aan onze partners gaan voorleggen om met ons dit proces aan te gaan. Deze verklaring treft u ter informatie bij dit raadsvoorstel aan.

Beoogd effect

Het aanpassen van de stad aan het veranderende klimaat zodat Arnhem ook in de toekomst leefbaar blijft voor onze bewoners.

Argumenten

1.1 De toename van extreem weer heeft gezondheidsrisico's voor kwetsbare Arnhemmers.

De klimaatverandering manifesteert zich in meer wateroverlast, meer en langere hittegolven met hogere temperaturen, meer en langdurige droogte en risico's ten aanzien van waterveiligheid (hoog water in de rivieren). Vooral langdurige hitte heeft een groot effect op de gezondheid en het welbevinden van kwetsbare Arnhemmers als ouderen, chronisch zieken en heel jonge kinderen. In de strategie zijn ambities opgenomen om de gevolgen van langdurige hitte zoveel mogelijk tegen te gaan waarbij we kijken naar zowel de temperatuur buiten in de stad als die in woningen van kwetsbare Arnhemmers (binnenmilieu). Dat steeds meer van onze ouderen langer zelfstandig thuis wonen, maakt de opgave urgenter. We werken hierin nauw samen met de GGD en onze partners in de publieke gezondheidszorg.

1.2 Klimaatverandering kan leiden tot serieuze economische schade.

Weersextremen kunnen schade veroorzaken aan gebouwen, infrastructuur als wegen en bruggen, groen en natuur. Dit kan leiden tot veel directe schade, denk aan ondergelopen souterrains en kelders, en indirecte schade zoals verkeersopstoppen. Herstel van de schade kost veel geld. De schade van de hoosbui van 28 juli 2014 is becijferd op meerdere miljoenen euro's. Door de stad beter voor te bereiden op extreem weer maken we onze stad robuuster en daarmee minder gevoelig voor de genoemde schade.

1.3 Het realiseren van een klimaatbestendigere stad vraagt om stevige ambities met borging in planvormingsprocessen.

In de afgelopen jaren zijn in Arnhem al veel maatregelen genomen om de stad klimaatbestendiger te maken. We zien echter ook dat klimaatadaptatie nog niet standaard in alle plannen, projecten en werken en op alle planniveaus wordt toegepast. Zo missen we soms meekoppelkansen. In de

strategie zijn stevige en tegelijkertijd realistische en haalbare ambities opgenomen voor de komende 10 jaar. Ambities die ertoe leiden dat in de stedelijke (her)ontwikkeling en nieuwbouw klimaatbestendigheid als vanzelfsprekendheid, als norm, wordt opgenomen. Evenals een klimaatbestendige inrichting van de buitenruimte; openbaar en privaat. De opgaven voor klimaatadaptatie lijken daarmee op gespannen voet te staan met de bouw- en verdichtingsopgave van onze stad. Echter, door het maken van slimme combinaties tussen natuurinclusief en groen bouwen, groene en waterrobuuste buitenruimten en bewust doordachte materiaalkeuze, is een klimaatbestendig Arnhem binnen handbereik. We merken dat steeds meer projectontwikkelaars inzien dat klimaatbestendig bouwen de nieuwe norm is en bijdraagt aan een prettige werk- en woonomgeving. De Omgevingswet biedt grote kansen klimaatbestendigheid de juiste gebiedsgerichte borging te geven in alle planvormingsprocessen. Met Gebiedsontwikkeling en Vastgoed gaan we op zoek naar de mogelijkheden die er zijn binnen reeds lopende projecten.

1.4 Realisatie van de ambities vraagt om een gemeente die het voorbeeld geeft.

Als gemeente en regisseur van de klimaatadaptatie in onze stad zijn we, ook gezien de landelijke afspraken tussen de koepels hierover, verplicht het goede voorbeeld te geven en in al onze eigen projecten klimaatbestendigheid als uitgangspunt en norm te hanteren. In de gemeentelijke begroting zijn meerdere budgetten beschikbaar om de extra kosten van klimaatadaptatie, die er ondanks de samenloop zeker zullen zijn, te financieren zoals het Groenfonds en een deel van het Klimaatfonds (zie verder Financiering).

1.5 Ondersteuning van initiatieven vanuit de stad is meer dan wenselijk.

Met een nieuwe stadsbrede subsidieregeling 'Initiatieven Klimaatadaptatie gemeente Arnhem' gaan wij bewoners, bedrijven en instellingen meer tegemoet komen in de kosten die zij maken om hun woningen, tuinen en terreinen klimaatbestendiger te maken. In een aparte raadsbrief bent u hierover door ons geïnformeerd.

2.1 Realisatie van de ambities vraagt om een afstemming met wat onze partners in de stad kunnen en willen bijdragen.

In de voorliggende Uitvoeringsagenda Klimaatadaptatie hebben we de maatregelen genoemd die wij de komende jaren als gemeente willen gaan nemen. Deze maatregelen vormen een moment-opname. Voor het realiseren van veel van de genoemde ambities hebben we immers de inzet van en de samenwerking met onze partners in de stad hard nodig: onze bewoners, ondernemers, instellingen en medeoverheden. Samen maken we Arnhem klimaatbestendig. Met het oog hierop willen wij met onze partners een intentieovereenkomst sluiten, waardoor aan de Uitvoeringsagenda maatregelen en acties van onze partners zullen worden toegevoegd, waarop wij als gemeente dan weer kunnen aansluiten. De Uitvoeringsagenda is om die reden nog niet definitief en niet voorzien van een financiële dekking en leggen wij daarom ter informatie aan u voor.

Als eerste stap naar de intentieovereenkomst willen we onze professionele partners in de stad uitnodigen om een intentieverklaring te tekenen, als opmaat naar een intensievere samenwerking op het gebied van klimaatadaptatie. Deze verklaring treft u ter informatie bij dit raadsvoorstel aan.

Kanttekeningen en risico's

1.1 Zonder de inzet en steun van onze partners gaan we de ambities niet realiseren.

De gemeente is slechts voor circa 20% eigenaar van de buitenruimte in het bebouwde gebied. De overige 80% is eigendom van particuliere grond- en vastgoedeigenaren; huizenbezitters, woningcorporaties, ontwikkelaars, beleggers enz. Het slagen van de klimaatadaptatie is daarom grotendeels afhankelijk van hun medewerking en concrete inzet. Om die reden vormen samenwerking en participatie de basis van de strategie voor klimaatadaptatie en hebben wij een nieuwe stadsbrede subsidieregeling Klimaatadaptatie opgezet om juist particulieren te stimuleren klimaatadaptatieve maatregelen door te voeren. In een eerdere raadsinformatiebrief bent u hierover door ons geïnformeerd.

Participatie

Participatie door bewoners en vastgoedeigenaren is een cruciaal onderdeel van de strategie klimaatadaptatie Arnhem. Sinds bijna 4 jaar is het Platform Arnhem Klimaatbestendig zeer actief in het realiseren van bewustwording en het aanzetten van Arnhemmers tot het nemen van eigen verantwoordelijkheid en dus maatregelen. Het stimuleren en faciliteren van initiatieven uit de stad én de concrete samenwerking in projecten en opgaven vormen daarin belangrijke actiepunten. In de aanloop naar het opstellen van de voorliggende strategie is met bewonersvertegenwoordigers en -initiatieven en met professionele partners als onze woningcorporaties, projectontwikkelaars, kennisinstituten en medeoverheden over de beoogde ambities afgestemd. Hun opmerkingen en suggesties zijn in de voorliggende strategie verwerkt en deze hebben onder meer geleid tot een nieuwe stadsbrede subsidieregeling, gericht op ondersteuning van particuliere initiatieven met geld en kennis.

Financiën

De financiering van veel van de in de Uitvoeringsagenda Klimaatadaptatie Arnhem genoemde maatregelen en projecten is nog niet rond. We zetten in op bijdragen vanuit het Rijk (waaronder de Impulsregeling), provincie en regio en zoeken aansluiting bij activiteiten van onze beide waterschappen. Ook kijken we voortdurend naar de mogelijkheden van Europese subsidie en samenwerking waarbij de Green Deal in onze ogen zeker mogelijkheden biedt. We gaan de komende maanden gebruiken om, mede op basis van de gesprekken met onze partners (zie argument 2.1), de financiering van de genoemde projecten rond te krijgen.

Er zijn verschillende gemeentelijke middelen beschikbaar om de klimaatadaptatie te financieren. Dit zijn het Klimaatfonds, dat deels voor klimaatadaptatieprojecten zal worden ingezet, het Groenfonds waaruit ook middelen beschikbaar worden gesteld voor het Bomenplan, Rioolgelden (Gemeentelijk rioleringsplan) en de reguliere middelen voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte. Deze middelen zullen zo optimaal mogelijk worden ingezet voor de financiering van de maatregelen die nodig zijn om de ambities te gaan realiseren, en kunnen fungeren als hefboom voor externe subsidiemogelijkheden zoals hierboven genoemd.

Uitvoering

Wij nodigen onze partners in de stad uit de Intentieverklaring Klimaatadaptatie Arnhem te ondertekenen en samen met ons te komen tot een realisatie van de ambities voor klimaatadaptatie. De eerste stap daarin zal zijn een gezamenlijke Uitvoeringsagenda Klimaatadaptatie Arnhem voor de komende jaren. De in de huidige versie genoemde maatregelen en projecten dienen daarvoor als input. De gezamenlijke versie van de Uitvoeringsagenda zullen wij, voorzien van financiering vanuit de gemeentelijke middelen, aan u voorleggen.

De Uitvoeringsagenda is een levend document. Jaarlijks wordt deze geactualiseerd. We bekrachtigen het proces van nauwere samenwerking voor de komende jaren met een intentieovereenkomst.

Communicatie

Na uw instemming met de Strategie Klimaatadaptatie Arnhem 2020-2030 zullen wij breed communiceren over de vastgestelde ambities, en onze partners in de stad uitnodigen om met ons de realisatie ter hand te nemen en daarvoor de intentieverklaring te ondertekenen.

Eén van de eerstvolgende activiteiten, rond communicatie is dat wij als gemeente het voortouw nemen om samen met onze partners invulling te geven aan de communicatiestrategie. Belangrijk onderdeel hiervan is de communicatiestrategie van het Platform Arnhem Klimaatbestendig dat zich richt op bewustwording en handelen door bewoners, bedrijven en instellingen in onze stad.

Bijlagen

Stukken voor gemeenteraad

- Strategie Klimaatadaptatie Arnhem 2020-2030.
- Voorlopige Uitvoeringsagenda Klimaatadaptatie Arnhem.
- concept Intentieverklaring Klimaatbestendig Arnhem.

Besluit van 2020

Zaaknummer 485440

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 7 juli 2020, nummer: 485440;

gelet op artikel 190 van de Gemeentewet;

besluit:

1. De Strategie Klimaatadaptatie Arnhem 2020-2030 vast te stellen.

De griffier,

De voorzitter,